

**Az okozott vagyoni hátrány megtérülésének lehetőségei a költségvetési csalás miatti
bűnügyekben: az elkövető általi megtérítés [Btk. 396. § (8) bekezdése],
a vagyoneklobzás, továbbá az adóhatóság általi megfizetésre kötelezés révén
visszaszerzett vagyon egymáshoz viszonyított aránya és a kétszeres elvonás
elkerülésének biztosítása a büntetőeljárásban**

(II/B/18/2023. sz. kutatási jelentés)

Absztrakt

Az okozott vagyoni hátrány mind hatékonyabb megtérülése a vagyonvisszaszerzés témakörének részeként a magyar, az európai uniós és a nemzetközi büntetőpolitika aktuális prioritásainak részét képezi, főként a határokon átnyúló súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelemben. Jelen vizsgálat a speciális lehetőségek áttekintését és az ezek eredményességével kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok vizsgálatát célozta, a költségvetési csalás miatt indult büntetőeljárásokban.

A költségvetés büntetőjogi védelme kiemelkedő jelentőségű; a költségvetést károsító bűncselekmények száma, jellege, szervezettsége mellett e cselekménykör leglényegesebb jellemzője az okozott vagyoni hátrány mértéke, alakulása az ismertté vált büntetőügyekben; emellett azonban még mértékadóbb, hogy a vagyonvisszaszerzés stratégiai jelentőségű céllá emelkedésével a büntetőeljárások, sőt a bűnüldözés eredményességének objektív mutatója lehet a megtérült vagyoni hátrány.

A költségvetést károsító bűncselekmények esetében hazánkban és nemzetközi dimenzióban is tárgyalt kérdés az adóigazgatási, valamint a büntetőeljárás viszonya. Az ún. „adóra elkövetett bűncselekmények” egyidejűleg az adótényállás elemeit és az adóra elkövetett bűncselekmény tényállásának az elemeit is megvalósítják. Ennél fogva felmerül a két eljárás egymást kizáró hatása vagy azok sorrendisége, az adójogi és a büntetőjogi következmények párhuzamos alkalmazhatósága, illetve az egyes eljárásokban beszerzett bizonyítékok felhasználásának lehetősége.

Az adóigazgatási és a büntetőeljárásban kiszabható szankciók egymáshoz fűződő viszonya kapcsán a legtöbb dilemmát felvető – a joggyakorlatban is számos megoldást felmutató – kérdés a kettős szankcionálás lehetősége. Az EJEB és az EUB gyakorlatában is sokat tárgyalt „ne bis in idem problémára” hazánkban 2022 márciusában született megoldás, a Btk. és az Art. vonatkozó rendelkezéseinek együttes módosításával. A kétszeres elvonás elkerülését a jogalkotó elsősorban a vagyoneklobzás szabályozásának módosításával, Btk. 74. § (5) bekezdés c) pontjában foglaltaknak megfelelően kívánta megoldani. A joggyakorlat vizsgálata alapján továbbra is problémát jelent az a tény, hogy a büntetőeljárásban a vagyoneklobzás elrendelésének – a szabályozás szerint – a kétszeres elvonás elkerülése érdekében már az is akadályát képezi, ha az adóhatóság „fizetési kötelezettséget állapít meg”, ami nem jelent garanciát arra, hogy a befizetés eredményesen megtörténik. A valódi cél az lenne, hogy a kiesett adóbevétel ténylegesen megtérüljön. Ennek érdekében megfontolandó az a javaslat, miszerint az adóeljárásban a tényleges vagyoneklobzás megtörténtét vegyék figyelembe a büntetőeljárás során a vagyoneklobzás alkalmazásáról szóló döntésnél. A bűnös vagyon elvonásának e két összehangolt módoszata – a vagyoni hátrány önkéntes megtérítésének lehetőségeivel együtt – hatékonyabb megoldást jelenthet a kiesett adóbevétel mind nagyobb hányadának megtérülése érdekében.

Gabriella Kármán – Petronella Deres:

The possibilities of recovery of financial loss in criminal cases of budget fraud: the proportion of the compensation by the offender [Section 396(8) of the Criminal Code], the confiscation of property and the assets recovered through an order for payment from the tax authorities and the avoidance of double deprivation in criminal proceedings

(Research report No II/B/18/2023)

Abstract

As part of the issue of asset recovery, the more effective compensation of the financial loss caused by criminal offenses is one of the current priorities of Hungarian, EU and international criminal policy, especially in the fight against serious and organised cross-border crime. This study aimed to overview the specific opportunities and to examine the practical experience of their effectiveness in criminal procedures initiated for budgetary fraud.

The criminal-law protection of the budget is of paramount importance; apart from the number, nature and organisation of the crimes, the most important feature of these offences is the extent and evolution of the financial loss; however, even more important is the fact that – as the confiscation of property has become a strategic objective –, the recovered financial loss can be an objective indicator of the effectiveness of criminal proceedings and even of law enforcement.

The relationship between tax administration and criminal procedure in the criminal offences against public finances has been discussed in Hungary and internationally. The perpetrators of so-called ‘tax-related offences’ commit both a tax infringement and a tax-related offence. This raises the question of the mutually exclusive or sequential nature of the two procedures, the parallel applicability of tax and criminal consequences, and the possibility of using evidence obtained in the different procedures.

The question which raises most of the dilemmas concerning the relationship between sanctions in tax administration and criminal proceedings, which have been solved in several ways in the case law, is the possibility of double sanctions. A solution to the ‘ne bis in idem problem’, which has been much discussed in the practice of the ECtHR and the CJEU, was found in Hungary in March 2022, with the joint amendment of the relevant provisions of the Criminal Code and the Act on the Rules of Taxation. The legislator intended to avoid double confiscation primarily by amending the regulation of confiscation of property, by addition the provisions of Section 74 (5) c) of the Criminal Code. The examination of the case-law shows that, in order to avoid double confiscation, the law already provides that the tax authority’s order for payment of the tax deficit is an obstacle to a confiscation order in criminal proceedings, although this does not in itself guarantee that payment will actually be made. The real objective would be to ensure that the lost tax revenue is actually recovered. To this end, consideration should be given to the proposal that, only the actual deprivation of assets in the tax proceedings should be taken into account when deciding whether to apply confiscation in criminal proceedings. These two coordinated methods of confiscation of criminal property, together with the possibilities for voluntary compensation for financial loss, can be a more effective way of recovering an increasing share of lost tax revenues.